

Jouw vraag, ons onderzoek

Lectoraat Sporthogeschool vraagt om vragen

Is er iets wat je je al tijden afvraagt over je gymlessen? Heb je een unieke didactische aanpak die je wel eens getest zou willen zien? Een bepaalde groep leerlingen waar je je geen raad mee weet? Wie weet kan het een onderzoeks-onderwerp worden van een grote groep studenten, begeleid door het lectoraat van Fontys Sporthogeschool.

Door: Lars Borghouts

In dit blad verschijnen regelmatig artikelen die voortkomen uit onderzoek van het lectoraat Fysieke Activiteit en Gezondheid van Fontys Sporthogeschool, zoals dit keer het artikel van Menno Slingerland. In een eerder nummer zijn de doelstellingen en enkele projecten van het lectoraat al eens omschreven (LO 9 van 2008). Dit artikel gaat echter over de unieke manier waarop studenten van Fontys Sporthogeschool sinds eind vorig jaar betrokken worden bij het onderzoek. Deze manier biedt kansen voor gymleraren, vaksecties of andere partijen in het domein van het bewegings-onderwijs om onderzoeksvragen op korte termijn grootschalig opgepakt te zien worden. Misschien ook wel jouw idee!

De afgelopen jaren heeft het lectoraat zich ingespannen om onderzoek binnen de afstudeerrichting Lichamelijke Opvoeding van Fontys Sporthogeschool te hervormen tot werkelijk 'praktijkonderzoek'. Hiertoe is een doorlopende praktijk-onderzoekslijn gecreëerd. Daarbij staan het verbeteren van de beroepspraktijk en het eigen beroepsmatig handelen centraal. In LO 11 van 2010 is de kern van deze visie omschreven in het artikel 'De onderzoekende leraar in het bewegingsonderwijs'.

Onderzoek per thema

Tilburgse studenten LO sloten hun studie eerder altijd af met een onderzoek en scriptie over een zelfgekozen onderwerp. Vaak bleken ze daarbij tamelijk veel moeite te hebben met het bepalen van een geschikte onderzoeksvraag en -opzet. Dat is

in feite niet zo vreemd: een bacheloropleiding Lichamelijke Opvoeding is immers geen pure onderzoeksopleiding. En zelfs bij opleidingen die dat wel zijn, zoals de universitaire of hbo masteropleidingen, draaien studenten vaak mee met een afgebakend deel van een groter onderzoeksproject. Daarom kunnen Fontys-studenten voortaan voor hun praktijkonderzoek kiezen uit een aantal vooraf door het lectoraat gedefinieerde onderzoeksdoelstellingen. Deze bestrijken een gevarieerd inhoudelijk gebied (bijvoorbeeld 'zorgleerlingen', 'actieve leefstijl en gezondheid', 'motorisch leren', 'pedagogisch-didactisch', enz.). Studenten werken binnen een thema allemaal aan (ongeveer) dezelfde onderzoeksvraag. Met daarbinnen ook altijd een onderdeel dat gericht is op het eigen handelen.

Er worden momenteel zes onderzoeken gedefinieerd voor elk zo'n twintig studenten. Er blijft één groep van maximaal twintig studenten die een 'vrije keuze' mag doen. Dat wil zeggen dat studenten die zelf erg graag een eigen, goed gekozen, onderzoeksvraag willen onderzoeken hiertoe de mogelijkheid krijgen. Elk onderzoeksthema wordt door twee docenten gecoördineerd. Bij voorkeur is dit iemand uit het lectoraat gekoppeld aan een andere docent met inhoudelijke expertise. Het geheel wordt weer aangestuurd door de lector. Er vindt regelmatig intervisie en scholing plaats met alle betrokken docenten. Op deze wijze ontstaat er een 'learning community' waarbinnen een aantal docenten aan hun deskundigheidsbevordering

kunnen werken. Jaarlijks of tweejaarlijks wisselen de 'partnerdocenten'. Het lectoraat draagt zo in ruimere mate bij aan de professionalisering en deskundigheidsbevordering van docenten (één van de opdrachten aan lectoraten).

Groepsgewijze begeleiding van studenten per onderzoek is kwalitatief op een hoger niveau gekomen

in deze opzet, omdat alle studenten met hetzelfde onderwerp bezig zijn. Maar voor het werkveld veel belangrijker: op deze manier kan beter ingespeeld worden op onderzoeksvragen uit de praktijk. Wanneer er een geschikte onderzoeksvraag binnenkomt bij het lectoraat van Fontys Sporthogeschool, kunnen er binnen afzienbare tijd twintig studenten en twee docenten mee aan de slag! Daarbij kunnen ook nog eens studenten van de Master of Sports worden betrokken.

Artikel en posterpresentatie

Het schrijven van een scriptie is bij Fontys Sporthogeschool vervangen door het schrijven van een artikel. Een artikel is een veel authentiekere beroepsproduct dan een scriptie. Immers,

Inspelen op de **vragen**
uit de praktijk

Externe hulpmiddelen

Voorbeeld: cognitieve effecten van een actieve pauze

Vraag: leidt een actieve schoolpauze in de aansluitende les tot verbetering op factoren als aandacht, concentratie en korte-termijngeheugen.

In dit onderzoek wordt op meerdere scholen (BO, VO en speciaal onderwijs) gemeten wat het effect van actieve pauzes is op bovengenoemde cognitieve factoren.

Op hun stageschool stimuleren studenten groepen leerlingen om actiever te zijn tijdens de pauze (interventiegroep). Andere leerlingen worden niet extra gestimuleerd (controlegroep). Voor de interventie worden aandacht, concentratie en het kortetermijngeheugen van alle leerlingen gemeten na een pauze. Na de interventie worden deze metingen herhaald. Studenten ontwikkelen in overleg met hun begeleiders een actief pauzeaanbod voor de desbetreffende leerlingen. De daadwerkelijke activiteit in de pauze wordt gemeten met behulp van apparatuur (bijvoorbeeld versnelingsopnemers of stappentellers). In de ondersteunende lessen praktijkonderzoek worden studenten getraind in het toepassen van de verschillende onderzoeksinstrumenten. Afhankelijk van de specifieke situatie op de school kunnen studenten ook nog een eigen effectmaat toevoegen.

Voorbeeld: intensiveren van de les

Vraag: leiden verschillende intensiveringsstrategieën tot een hoger percentage matig-tot-intensieve fysieke activiteit in de les LO?

In dit onderzoek gaan studenten zelf een intensiveringsstrategie uitwerken die ze vervolgens, door middel van een voor- en nameting, op effectiviteit gaan onderzoeken. Studenten kiezen één lesonderwerp (bijvoorbeeld turnen of een spelsport) waarbinnen ze gaan intensiveren en werken hier vervolgens lessen voor uit die aan minimaal zes klassen worden geven. De intensiteit tijdens de les wordt gemeten met het internationaal veel gebruikte observatie-instrument SOFIT. Studenten worden tijdens werkcolleges getraind in de toepassing hiervan. Een bijkomend voordeel van het gebruik van SOFIT is dat, naast de intensiteit, ook bekeken kan worden in welke context de intensiteitswinst zit (bijvoorbeeld in de uitleg, organisatie van groepen etc.).

hoeveel afgestudeerden zullen ooit nog een rapport opleveren met de omvang van een scriptie? Daarentegen zal het schrijven van een kort artikel (al is het maar voor intern gebruik binnen school) wel eens kunnen voorkomen. De kwaliteit van dit product gaat omhoog doordat er op een artikel (met dezelfde docenturen!) veel diepgaandere begeleiding mogelijk is dan op een omvangrijke scriptie. De verdediging van het praktijkonderzoek vindt vervolgens plaats in postersessies, zoals ook gebruikelijk op wetenschappelijke congressen. De belangrijkste onderzoeksinfor-

matie wordt door de student op A0-formaat op een poster gepresenteerd. Zij krijgen elk vijf minuten om de poster kort toe te lichten, waarna de beoordelaars en andere omstanders de gelegenheid krijgen vragen te stellen. Studenten van alle leerjaren kunnen zo makkelijk van het onderzoek van hun 'collega's' kennismaken. Externe experts borgen bovendien het niveau van de studentenprojecten door deze presentatie en het artikel mee te beoordelen. Tenslotte: de begeleidende docenten kunnen alle gegevens samenvoegen. Door deze te analyseren kan met grotere zekerheid antwoord worden gegeven op de centrale onderzoeksvraag binnen een thema.

Wellicht zie je hierin een mogelijkheid om eindelijk eens de vraag beantwoord te krijgen waar je al lang mee rondloopt. Of maakt dit spontaan enthousiaste ideeën bij je los. Aarzel dan vooral niet om contact op te nemen met het lectoraat van Fontys Sporthogeschool. Misschien gaat er komend jaar wel een groep studenten met jouw vraag aan de slag! ◀

Contact:

l.borghouts@fontys.nl